

KOMENTÁŘ

19. 1. 2022

Regionální účty 2020 – Středočeský kraj

Středočeský kraj se řadí v hodnotách ukazatelů ekonomické výkonnosti na přední místa v rámci regionů České republiky, nejčastěji stojí na druhém místě hned za hlavním městem Prahou. Hodnota hrubého domácího produktu na obyvatele v paritě kupní síly činila v roce 2020 ve Středočeském kraji 83,2 % průměru 27 zemí Evropské unie. Hrubý domácí produkt dosáhl hodnoty 662,7 mld. Kč, v případě hrubé přidané hodnoty to bylo 603,0 mld. Kč. U obou těchto ukazatelů vykázal kraj po hlavním městě Praze druhý nejvyšší podíl na celorepublikových hodnotách (shodně 11,6 %). Regionální HDP v kraji poklesl meziročně o 8,0 % (v celé ČR dosáhl pokles 5,8 %), nejvíce po Ústeckém kraji.

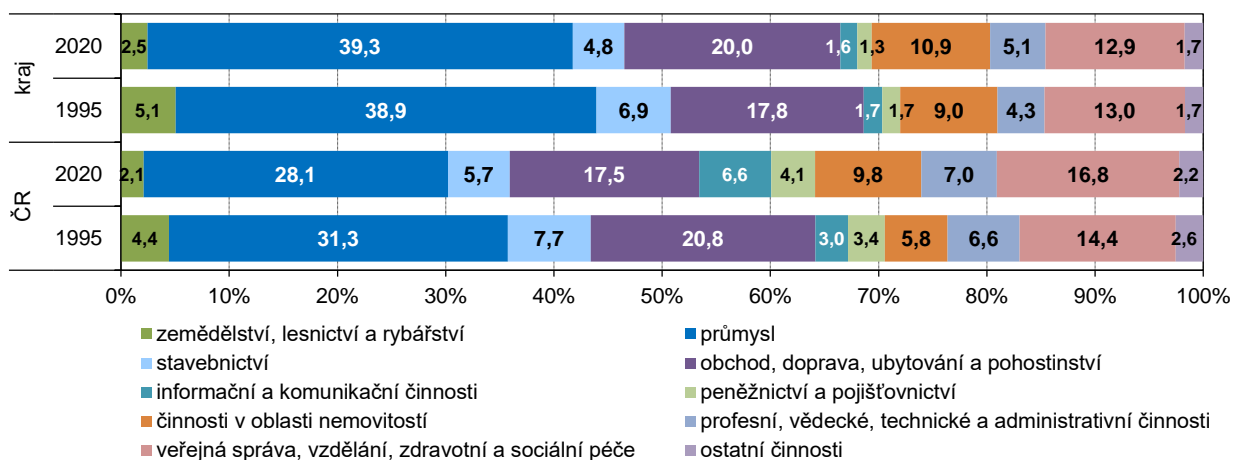
Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty se vyznačovala nadprůměrným podílem průmyslu (39,3 % oproti 28,1 % v ČR) a zemědělství (2,5 % oproti 2,1 % v ČR). Tvorba hrubého fixního kapitálu dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2020 hodnoty 235,4 mld. Kč, míra investic (35,5 %) byla nejvyšší mezi všemi kraji. Čistý disponibilní důchod domácností činil v roce 2020 v kraji 419,2 mld. Kč. Při přepočtu hodnot tvorby hrubého fixního kapitálu a čistého disponibilního důchodu domácností na obyvatele (169,0 tis. Kč resp. 301,1 tis. Kč) zaujímal kraj druhé místo po hlavním městě Praze.

Hrubá přidaná hodnota

Hrubá přidaná hodnota (HPH) dosáhla v roce 2020 ve Středočeském kraji výše 603,0 mld. Kč, což představovalo na celorepublikové hodnotě podíl 11,6 %, druhý nejvyšší po hl. m. Praze (27,0 %). V roce 1995 se Středočeský kraj podílel na celorepublikové hodnotě 9,9 %, což byla až čtvrtá nejvyšší hodnota po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji.

Zatímco se podíl HPH v běžných cenách na celorepublikové hodnotě ve většině krajů mezi lety 1995 a 2020 snížil, Středočeský kraj byl jedním ze tří krajů (společně s Prahou a Jihomoravským krajem), kde nastal nárůst. V souhrnu došlo mezi lety 1995 a 2020 v České republice k 3,6násobnému zvýšení HPH, přičemž Středočeský kraj dosáhl druhého nejvyššího zvýšení, a to 4,2násobného, hned po hlavním městě Praze, kde se HPH zvýšila 4,8krát. Třetí nejvyšší zvýšení (3,7násobné) zaznamenal Jihomoravský kraj.

Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995 a 2020

KOMENTÁŘ

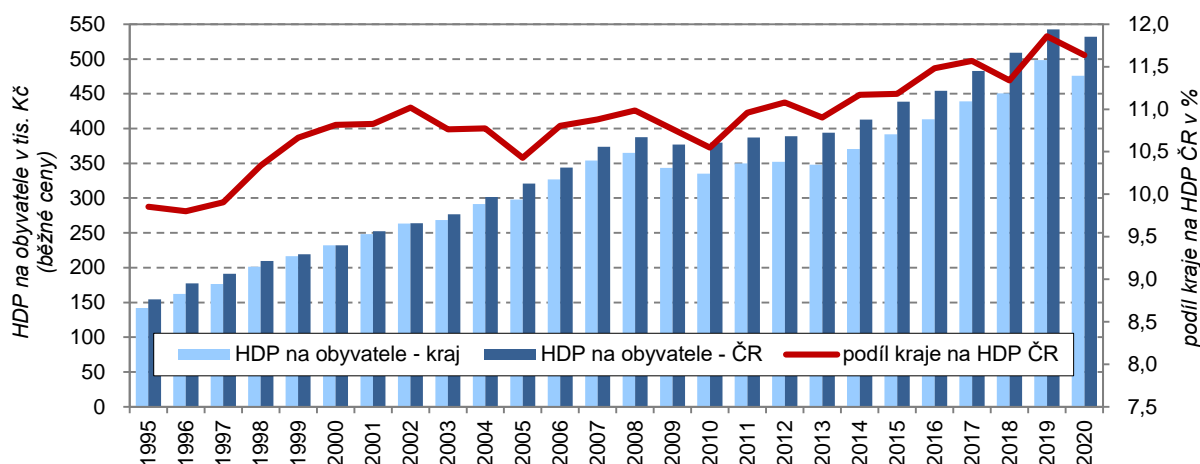
V porovnání se **strukturou HPH podle odvětví** za celou republiku se v roce 2020 vyznačoval Středočeský kraj nadprůměrným podílem odvětví průmyslu (v kraji to bylo 39,3 %, v ČR 28,1 %) a vyšší zastoupení měl v kraji i primární sektor (odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se na HPH v kraji podílelo 2,5 %, zatímco v celé republice to bylo 2,1 %). V rámci služeb se nadprůměrným podílem HPH ve Středočeském kraji vyznačovalo odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství (kraj 20,0 %, Česká republika 17,5 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (kraj 10,9 %, Česká republika 9,8 %). Naopak podprůměrné bylo ve Středočeském kraji zastoupení odvětví stavebnictví (kraj 4,8 %, Česká republika 5,7 %), veřejná správa, vzdělání, zdravotní a sociální péče (kraj 12,9 %, ČR 16,8 %), profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti (kraj 5,1 %, ČR 7,0 %), informační a komunikační činnosti (kraj 1,6 %, ČR 6,6 %) a odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (kraj 1,3 %, ČR 4,1 %).

Mezi lety 1995 a 2020 došlo ke změnám v odvětvové struktuře HPH. Ve Středočeském kraji se výrazně zvýšil podíl průmyslu na HPH, z 38,9 % v roce 1995 na 43,4 % v roce 2016, kdy byl podíl průmyslu na HPH ve Středočeském kraji nejvyšší. V dalších letech následovaly poklesy až na výsledných 39,3 % v roce 2020, stále se ale jednalo o podíl vyšší, než byl v roce 1995 (o 0,4 p. b.). V celé republice byl naopak podíl průmyslu v roce 2020 nižší (28,1 %) než v roce 1995 (31,3 %). Nárůst byl mezi lety 1995 a 2020 v kraji zaznamenán také v případě podílu odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství na HPH (ze 17,8 % na 20,0 %), naopak v ČR se jednalo o pokles (z 20,8 % na 17,5 %). K nárůstu došlo ještě v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí, profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti a informační a komunikační činnosti (v kraji i v celé ČR). Naopak pokles podílu na HPH vykázala mezi roky 1995 a 2020 ve Středočeském kraji i České republice odvětví primárního sektoru a stavebnictví. Pokles byl v kraji (na rozdíl od celé republiky) zaznamenán ještě v odvětvích veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče a peněžnictví a pojišťovnictví.

Regionální hrubý domácí produkt

Hodnota hrubého domácího produktu (HDP) dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2020 výše 662,7 mld. Kč. Na jednoho obyvatele tak připadalo 475,9 tis. Kč (17 996 EUR), což byla 4. nejvyšší hodnota mezi kraji (po hl. m. Praze, Jihomoravském a Královéhradeckém kraji).

Hrubý domácí produkt na obyvatele ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995–2020

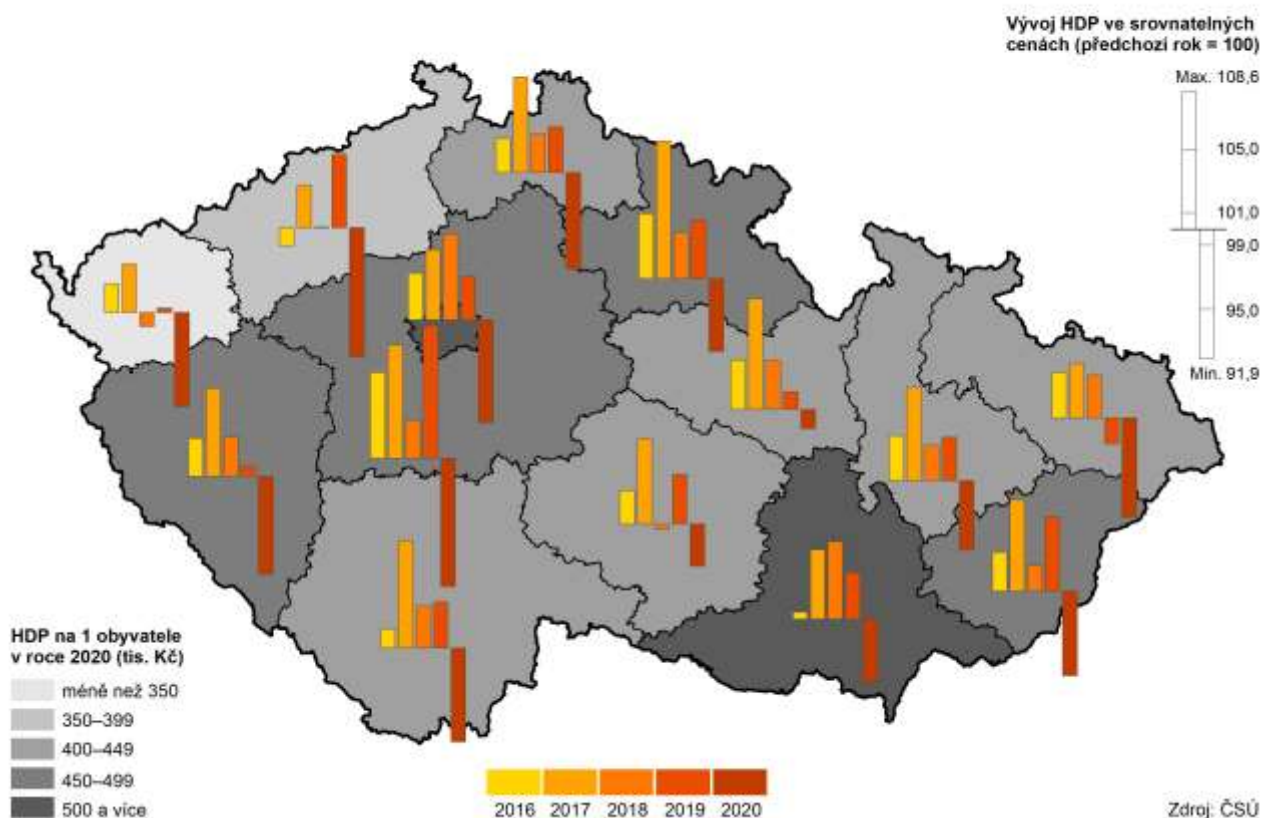
KOMENTÁŘ

V druhé polovině 90. let posiloval Středočeský kraj z hlediska HDP svoje postavení v rámci celé republiky. Zatímco v roce 1995 se kraj na celorepublikové hodnotě podílel 9,9 %, v roce 2002 to bylo 11,0 %. Po období mírného poklesu a kolísání mezi lety 2003 a 2013 se hodnota podílu Středočeského kraje opět definitivně přehoupla v roce 2014 přes 11 % a nad touto hodnotou se od té doby stále drží. V roce 2019 vykázal Středočeský kraj historicky nejvyšší podíl na HDP České republiky – 11,9 %, v roce 2020 to bylo 11,6 %.

Zatímco v roce 1995 stál Středočeský kraj na 4. místě v podílu na republikovém HDP (po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji), od roku 1998 zaujímá druhé místo za hl. m. Prahou.

Vývoj Středočeského kraje z dlouhodobého pohledu dobře popisuje ukazatel vývoje regionálního **HDP ve srovnatelných cenách**, kdy je za základ brána hodnota z roku 1995 (100 %). V roce 2015 byla poprvé mezi kraji překročena hodnota 200 %, přes kterou se dostalo hl. m. Praha (212,9) a Středočeský kraj (203,3). V roce 2020 dosáhla hodnota pro Středočeský kraj 234,2 %, nejvíce ze všech krajů, přičemž průměr republiky jako celku činil 175,3 %.

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2016 až 2020

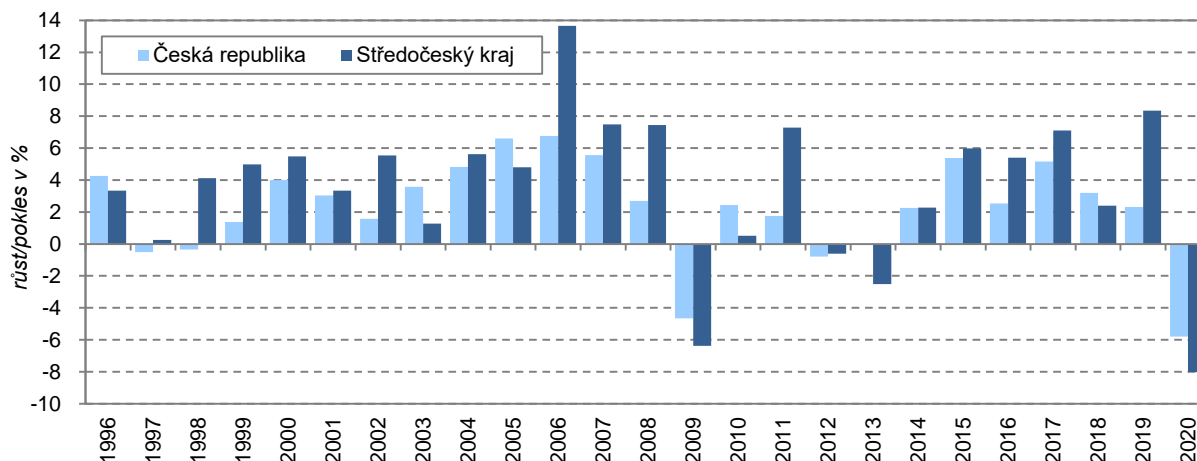

Z výše uvedeného vyplývá i vývoj postavení Středočeského kraje mezi ostatními regiony České republiky z hlediska hodnoty **HDP na obyvatele**. I v tomto ukazateli se postavení Středočeského kraje mezi lety 1995 a 2020 zlepšilo. Zatímco v roce 1995 se nacházel Středočeský kraj hodnotou dosaženého HDP na obyvatele v porovnání s celorepublikovým průměrem (100 %) svými 91,9 % na 9. místě, v roce 2020 obsadil s podílem

KOMENTÁŘ

89,4 % čtvrté místo za hl. m. Prahou (217,4 %), Jihomoravským (96,6 %) a Královéhradeckým krajem (90,4 %).

Meziroční růst/pokles HDP ve srovnatelných cenách ve Středočeském kraji a ČR v letech 1996–2020

V souvislosti s tím je možné sledovat i vývoj **meziročních změn regionálního HDP** ve srovnatelných cenách. V celém sledovaném období let 1995 až 2020 zaznamenal Středočeský kraj spolu s Pardubickým krajem po Praze nejvíce meziročních nárůstů, celkem vzrostl HDP jednadvacetkrát (v Praze 22x) oproti pouze čtyřem meziročním poklesům (v Praze třem). U celorepublikového HDP se jednalo o devatenáct nárůstů a šest poklesů.

Nejvyšší meziroční nárůst HDP vykázal Středočeský kraj v roce 2006 (stejně jako ČR) – o 13,7 % (v ČR to bylo o 6,8 %), což byla zároveň nejvyšší zaznamenaná hodnota meziročního nárůstu HDP v celém sledovaném pětadvacetiletém období mezi všemi kraji.

Naopak největší meziroční propad HDP bylo možné sledovat v roce 2020, což byl jediný rok, kdy zaznamenaly pokles všechny kraje. Ve Středočeském kraji se jednalo o pokles o 8,0 %, což byla druhá nejvyšší hodnota meziročního poklesu HDP za celé sledované období od roku 1995 mezi všemi kraji (největší meziroční propad zaznamenal v období let 1995 až 2020 Ústecký kraj, a to také v roce 2020, meziročně HDP poklesl o 8,1 %).

Druhý nejvyšší meziroční propad HDP byl zaznamenán v roce 2009, tento rok zaznamenaly pokles všechny kraje kromě Ústeckého. Ve Středočeském kraji se tehdy snížil HDP o 6,4 %, což bylo po Moravskoslezském a Libereckém kraji nejvíce ze všech krajů. Po propadu v roce 2009 následoval v roce 2010 ve Středočeském kraji slabý nárůst (o 0,5 %) a vysoký nárůst v roce 2011 (o 7,3 %), což byla nejvyšší hodnota meziročního nárůstu mezi kraji v tomto roce. V letech 2012 a 2013 HDP Středočeského kraje meziročně klesal (o 0,6 %, resp. o 2,5 %). V letech 2014 až 2017 byly opět zaznamenány meziroční nárůsty s nejvyšší hodnotou v posledním roce tohoto období (2017 o 7,1 %), přičemž dva meziroční nárůsty mezi lety 2015 a 2017 byly na žebříčku krajů první a druhý nejvyšší. V roce 2018 došlo ve Středočeském kraji k mírnému nárůstu HDP (o 2,4 %), ten však byl následován opět rekordní hodnotou v roce 2019, kdy se jednalo o nejvyšší meziroční nárůst mezi kraji (o 8,3 %).

KOMENTÁŘ

Při porovnání **HDP s průměrem 27 zemí Evropské unie** (EU27=100 %) dosáhla hodnota HDP na obyvatele v paritě kupní síly ve Středočeském kraji v roce 2020 celkem 83,2 %, což byla po roce 2019 s 85,5 % nejvyšší hodnota.

Na jednoho zaměstnance v hlavním pracovním poměru podle místa pracoviště připadala ve Středočeském kraji v roce 2020 hodnota HDP v běžných cenách ve výši 1 333,7 tis. Kč, což představovalo 107,7 % celorepublikového průměru, nejvíce po hl. m. Praze (160,0 %). V případě **zaměstnaných osob** (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště činilo HDP v kraji 1 091,7 tis. Kč na osobu, což představovalo 102,4 % celorepublikového průměru, nejvíce po hl. m. Praze (151,3 %).

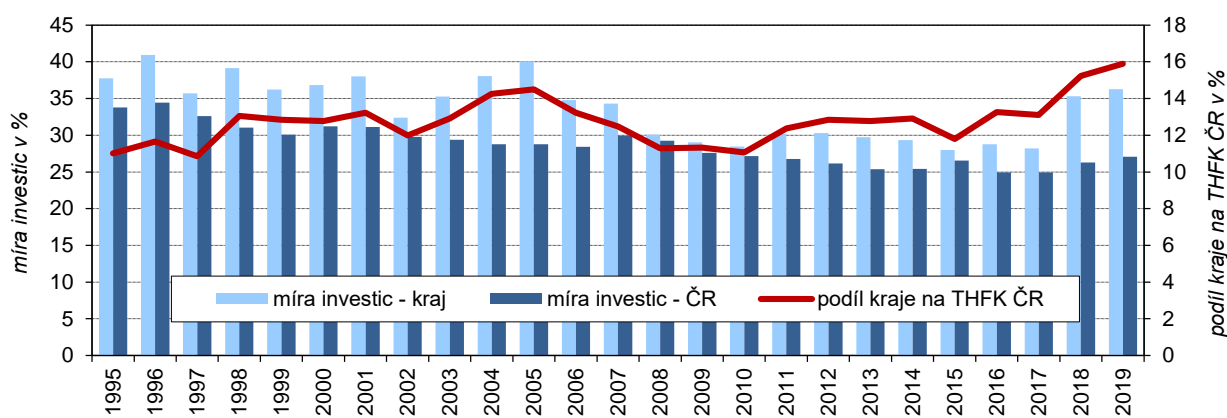
Tvorba hrubého fixního kapitálu

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK), ukazující na investiční aktivity v regionu, dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2020 v běžných cenách historicky nejvyšší hodnoty 235,4 mld. Kč. To odpovídalo zastoupení na celorepublikové hodnotě ve výši 15,8 %, což byl po hl. m. Praze (29,3 %) druhý nejvyšší podíl mezi kraji. V letech 2008 až 2010 hodnota THFK ve Středočeském kraji klesala, v následujících dvou letech rostla a po poklesu v roce 2013 následoval až do roku 2019 neustálý růst, přičemž v roce 2020 byl zaznamenán pokles o 5,5 %. Hodnota THFK se mezi roky 1995 a 2020 zvýšila ve Středočeském kraji na čtyřnásobek, což byl po Praze (pětinásobek) druhý nejvyšší nárůst.

Na 1 obyvatele připadla v roce 2020 hodnota THFK ve výši 169,0 tis. Kč, což řadilo Středočeský kraj na druhé místo za hl. m. Prahu (328,7 tis. Kč).

Míra investic (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu) se v celém sledovaném období let 1995 až 2020 pohybovala nad průměrem České republiky a v roce 2020 dosáhla hodnoty 35,5 % (ČR 26,2 %). Během celého období let 1995 až 2020 se hodnota míry investic ve Středočeském kraji ocitla celkem desetkrát na prvním a desetkrát na druhém místě mezi kraji, přičemž posledních pět let 2016 až 2020 představovalo souvislé období, kdy byla středočeská míra investic mezi kraji nejvyšší. V porovnání s rokem 1995 klesla míra investic v roce 2020 ve všech krajích kromě Prahy (nárůst o 0,9 p. b.). Ve Středočeském kraji se míra investic během čtyřicetiletého období snížila o 2,2 p. b., zatímco v celém Česku to bylo o 7,6 p. b.

Míra investic¹⁾ ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995–2020

¹⁾ míra investic - podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

KOMENTÁŘ

Čistý disponibilní důchod domácností

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) v běžných cenách dosáhl v roce 2020 ve Středočeském kraji hodnoty 419,2 mld. Kč (15 853 mil. EUR), na jednoho obyvatele tak připadalo 301,1 tis. Kč, což byla po Praze (376,5 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Středočeský kraj se v celém období let 1995 až 2020 umísťoval hodnotou tohoto ukazatele na druhé pozici za Prahou. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2020 to bylo 13,8 %, tedy nejvíce po hl. m. Praze (16,5 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 2000, v předchozím období let 1995 až 1999 stál na třetím místě za regionem hlavního města a Moravskoslezským krajem.

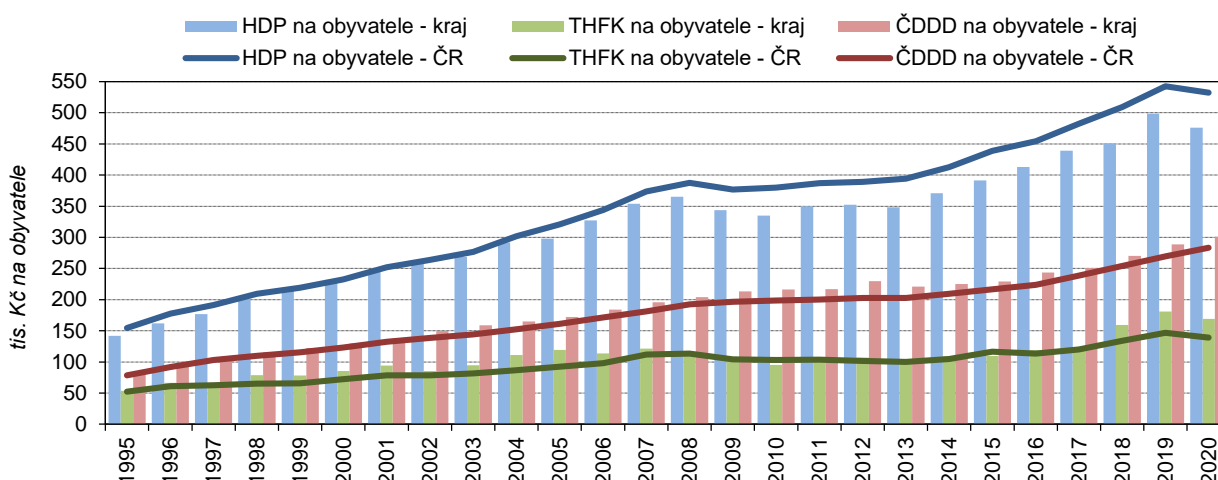
Porovnání vývoje tvorby HDP a ČDDD na obyvatele

V případě porovnání vývoje hrubého domácího produktu a čistého disponibilního důchodu domácností je možné sledovat příznivější vývoj u čistého disponibilního důchodu domácností, který na rozdíl od HDP do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících osob v jednotlivých regionech.

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele se v celém sledovaném období let 1995 až 2020 pohyboval na vyšší úrovni než celorepublikový průměr a s výjimkou roku 2013 docházelo k jeho stálému nárůstu. Hodnota hrubého domácího produktu na obyvatele vykazovala ve Středočeském kraji naopak nižších hodnot než v případě celé republiky (stejně jako ve všech krajích kromě Prahy) a k poklesům došlo ve třech letech 2009, 2010 a 2020.

Pokud vztáhneme ukazatele Středočeského kraje k průměru České republiky (HDP, ČDDD na obyvatele ČR=100 %), zaznamenané příznivější vývoj rovněž u hodnot ČDDD na obyvatele, které se pohybovaly posledních 23 let (od roku 1998) nad hodnotou z roku 1995 (103,2 %). Naopak hodnoty HDP na obyvatele se pod hodnotou z roku 1995 (91,9 %) pohybovaly častěji, přičemž posledních dvanáct let bylo souvislým obdobím, kdy na hodnotu z roku 1995 vůbec nedosáhly.

Vývoj HDP, THFK a ČDDD¹⁾ na obyvatele ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995–2020

¹⁾ HDP - hrubý domácí produkt, THFK - tvorba hrubého fixního kapitálu, ČDDD - čistý disponibilní důchod domácností

KOMENTÁŘ
Makroekonomické ukazatele ve Středočeském kraji

	1995	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hrubý domácí produkt (HDP)										
v mil. Kč	157 294	258 133	342 648	421 122	517 227	550 797	591 170	613 373	686 661	662 658
v mil. EUR	4 533	7 251	11 505	16 656	18 961	20 374	22 456	23 916	26 750	25 058
v mil. PPS ¹⁾	11 812	14 960	19 267	23 311	28 738	30 410	32 672	33 625	36 889	34 613
vývoj ve srovnatelných cenách, předchozí rok = 100	.	105,5	104,8	100,5	106,0	105,4	107,1	102,4	108,3	92,0
podíl kraje na HDP ČR (%)	9,9	10,8	10,4	10,5	11,2	11,5	11,6	11,3	11,9	11,6
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele										
v Kč	142 022	231 894	297 922	334 970	391 625	413 124	439 282	450 679	498 482	475 908
v EUR	4 093	6 514	10 003	13 248	14 356	15 282	16 686	17 572	19 419	17 996
v PPS ¹⁾	10 665	13 440	16 752	18 542	21 759	22 809	24 278	24 706	26 780	24 858
průměr ČR = 100	91,9	99,8	92,8	88,2	89,3	91,0	91,0	88,5	91,9	89,4
průměr EU 27 ²⁾ v PPS ¹⁾ = 100	71,6	73,1	76,1	74,5	79,1	80,9	82,8	81,6	85,5	83,2
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnance										
v Kč	363 629	636 473	832 138	940 792	1 163 806	1 191 809	1 183 654	1 204 922	1 371 076	1 333 697
průměr ČR = 100	102,6	110,8	105,9	100,2	111,2	111,8	106,1	103,6	110,8	107,7
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného										
v Kč	315 936	529 154	673 181	766 015	902 559	942 702	960 058	995 146	1 114 207	1 091 650
průměr ČR = 100	101,0	107,8	100,9	97,0	101,1	103,5	100,4	99,7	104,5	102,4
Hrubá přidaná hodnota (HPH)										
v mil. Kč	142 912	235 147	309 897	381 113	465 765	495 434	531 238	552 752	620 417	602 966
v tom podíl odvětví (%)										
zemědělství, lesnictví a rybnářství	5,1	3,6	3,0	2,3	3,1	2,8	2,7	2,5	2,3	2,5
průmysl	38,9	39,0	36,9	38,3	42,5	43,4	42,2	40,7	42,3	39,3
stavebnictví	6,9	5,0	5,9	6,1	4,9	4,9	4,9	5,0	4,6	4,8
služby	49,2	52,4	54,3	53,3	49,5	48,8	50,1	51,8	50,7	53,5
Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK)										
v mil. Kč	59 387	95 062	137 205	119 943	144 869	158 588	166 815	216 675	249 193	235 364
v mil. EUR	1 712	2 670	4 607	4 744	5 311	5 866	6 337	8 448	9 708	8 900
podíl kraje na THFK České republiky (%)	11,0	12,8	14,5	11,1	11,8	13,3	13,1	15,2	15,9	15,8
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele										
v Kč	53 621	85 399	119 296	95 406	109 689	118 949	123 956	159 203	180 902	169 034
průměr ČR = 100	102,7	117,9	129,1	92,6	94,2	105,0	103,1	118,9	123,1	121,3
Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD)										
v mil. Kč	89 954	144 334	198 150	271 667	302 523	324 594	337 686	367 757	397 972	419 242
podíl kraje na ČDDD České republiky (%)	11,1	11,4	12,0	13,0	13,2	13,7	13,4	13,6	13,8	13,8
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele										
v Kč	81 220	129 663	172 285	216 090	229 059	243 461	250 925	270 211	288 908	301 092
průměr ČR = 100	103,2	105,4	107,0	108,9	105,8	108,9	105,1	106,4	107,1	106,2

¹⁾ PPS - standard kupní síly

²⁾ EU27 - 27 členských států EU

KOMENTÁŘ

Zdroje:

[Databáze regionálních účtů](#)

[HDP, národní účty](#)

Kontakt:

Ing. Mgr. Pavel Hájek
oddělení informačních služeb
Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj
T 274 054 175
E infoservisstc@czso.cz